

Koreno

Odprto na vse strani

Dostop: Na hrib in vasico Koreno (727 m) se je mogoče pripeljati z avtom iz doline Horjulščice, iz Zaklanca ali Horjula. Iz Ljubljane je Koreno oddaljeno 17 km, sicer pa vodijo nanj lepe in nezahtevne označene pešpoti iz Polhovega Gradca (1,5 ure), Horjula (1 ura) in Šentjošta (2 uri). Zelo primerno za kolesarje in družinske izlete. Tudi za invalide. Ključ za ogled fresk in kipov v cerkvi sv. Mohorja in Fortunata se dobi v prvi hiši pod cerkvijo, Koreno 7, imenovani Pr' Mežnarju.

Naravne lepote 🍃🍃🍃🍃

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti 🍃🍃🍃

Na zemljevidih in kažipotih piše Koreno, domačini pa svoji raztegnjeni vasici z dvajsetimi hišami pravijo tudi Korena. Kje torej živite? Na Koreni, odgovarjajo. Ampak uradno živite na Korenu? Ja, uradno. Kaj je torej prav? Ne vemo. Mi pravimo Korena.

Kakorkoli že, malokje dobiš na kupu toliko izletniške ponudbe kakor na Korenu, grebenastem hribu med Horjulom in Polhovim Gradcem: v lepem vremenu bleščeč razgled po Barju, Polhograjskih Dolomitih in Rovtah, po Nanosu, Javornikih in celo dol do Snežnika; po snežnikih Julijcev, Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp tudi. Ali lahko torej oko v enem obratu seže od severne do južne meje osrednje Slovenije? Lahko. Od blizu oko zajame hribovsko

Travniki na vrhu Korena.
V ozadju Polhograjski Dolomiti.

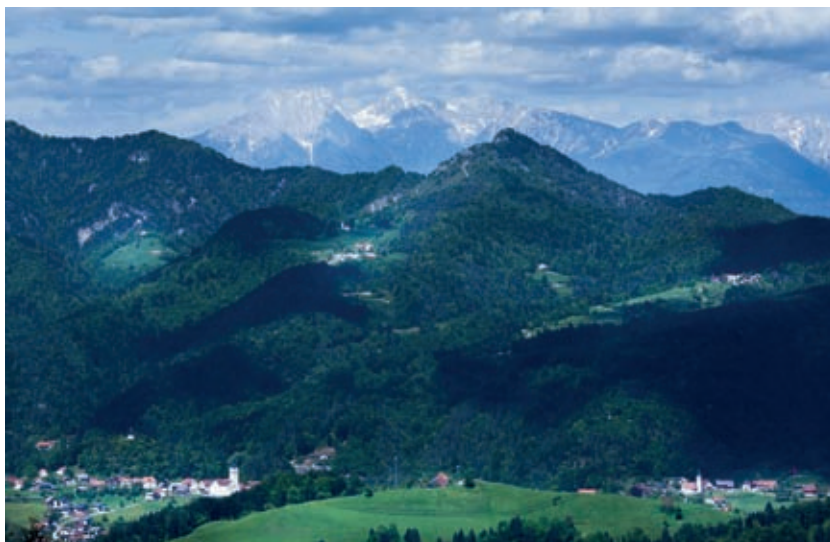
Pogled na jug, proti Horjulu
in Ljubljanskemu barju

cerkvice, prazgodovinsko gradišče in dvoje častitljivih lip; pa še znamenja novejšega časa, kot sta kmetija odprtih vrat takoj pod vrhom in 12-metrski križ, imenovan svetilnik v tretje tisočletje. V časih vrhniške proge znano in priljubljeno izletišče Ljubljančanov zdaj ponovno privlači izletnike, ob njih pa vse številnejše rekreativne kolesarje.

Če se podamo na Koreno peš, bomo hodili od ene velike kmetije do druge. Mestni človek bo občudoval ličnost domačij in kmečke krajine, neznansko pridnost pograjskih kmetov ne le na Korenu, temveč tudi v sosednjih zaselkih s prastarimi lepimi imeni, kot so Slevica, Ulaka in Samotorica. Vmes bo lahko štel cerkve na vrhovih, grebenih in poljih. Težko jih bo naštel 46, kolikor jih je sicer naštel

Na severno stran se s Korena
med drugim lepo vidijo Polhov
Gradec, gora Grmada, v ozadju
pa Kamniško-Savinjske Alpe.

Koreno in njegova cerkev, kakor jo je pozimi videti z Grmade v Polhograjskem hribovju.

gospodar kmetije na Korenu, ki je tu doma in ki si je za štetje lahko celo življenje izbiral le najbolj oprane dni.

Prastarost bi bila lahko oznaka Korena. Vršno sleme lučaj za cerkvico ima imeniten gospodovalni položaj, visok in odmaknjen nad širjavami vsenaokoli. Tudi izletnik, ki ni strokovnjak za prazgodovino, bo opazil, da je opasan s strmo teraso, sledjo nekoč močnega obzidja. Ta krožna terasa ni okrogla ali obolna, kot je to vidno pri drugih utrjenih gradiščih pri nas, ostankih naselbin neznanega ljudstva iz starejše železne dobe, temveč ima v skladu s konfiguracijo travnatega korenskega vršiča posrečeno obliko polovičnega kolobarja, kifeljca. V slovenskem arheološkem atlasu sicer ne najdemo potrdila, da gre za arheološko najdišče, vendar se je težko upreti vtisu, da je vrh

Škotsko govedo na pašniku pod korensko cerkvijo

Kakor domačije, njive, travniki in pašniki je na Korenu seveda skrbno in lično urejeno tudi vaško pokopališče na severni strani cerkve.

Korena umetno oblikovan. Žal je v zadnjih letih hoja po travnem ovršju omejena z električnim pastirjem. Vendar je razgled od cerkve enakovreden tistim kjerkoli naokoli. Ob njej je gosta senca, so klopi in miza in je blagodejna tišina.

Tudi podoba na južni zunanji steni korenske cerkve ima pridih prastarosti, predvsem pa nedelje, zapovedanega Gospodovega dne, ko je veljala prepoved za vsako delo. Še danes podoba kaže kmetovalcu, katerega orodja ali orožja se v nedeljo ne sme dotakniti. Če sorodna in veliko bolj znana freska Sv. Nedelje v Crngrobu prikazuje dejanja, ki so v nedeljo pregrešna, recimo kopanje zakoncev v čeburu, opravljanje, prejo ali ličkanje, je tu na Korenu prepoved nedeljskih opravil naslikana bolj nazorno in tudi bolj preprosto. Vsekakor tako, da ne doseže, kot v Crngrobu, nasprotnega učinka, namreč nedeljskih skomin po grehu. Na korenski freski so upodobljeni motika, lopata, plug, plenkača in druga kmečka orodja pa tudi nekaj vrst orožja, od pipcev do sabelj, s katerimi bi vročekrvni pobje utegnili drug drugemu puščati kri. Naslikani so ti predmeti okoli podobe trpečega Kristusa. V 15. stoletju jih je upodobil neznani malar, nadarjen za dekorativnost, upodobil med seboj prepletene v zanimivem likovnem ritmu, ki bi bil v čast najboljšim sodobnim slikarjem. Freska pa, ki je na mestu, kjer običajno najdemo Krištofa, je žal šele napol restavrirana. Je tudi ranjenec iz druge svetovne vojne. Partizani so jo med napadom na domobransko postojanko, ki je bila v cerkvi, štirikrat zadeli. Štiri bele lise so ostale na njej kot obliži, med njimi pa je Kristus togo skrčen in kakor prestrašen, potem ko naj bi svinčenke

Delno ohranjena freska Svete nedelje na južni steni cerkve sv. Mohorja in Fortunata je kmetom zapovedovala, katerega orodja in orožja se morajo na Gospodov dan izogibati.

srečno zgrešile njegovo glavo. Nekaj orodja okoli njega je uničenega; drugo, nezadeto, stanovitno vztraja v prastarem poduku, vendar nemočno pred ironijo preteklosti in sedanjosti.

Podoba Svete nedelje je le delček zaklada pod šumnno, opojno dišečo lipo, delček umetniškega zaklada, ki ga skriva cerkvica sv. Mohorja in Fortunata. Zaklad se je k sreči v njej ohranil, kajti malo je manjkalo, da ni bila cerkev zaradi jeze zmagovalcev porušena. Zatišno, devet metrov dolgo in šest metrov in pol široko svetišče je danes po svoje veselo in tudi zagonetno. Z baročnih zlatih kipov pa tudi izpod beležev na zidovih mirno zrejo v nas tu pa tam odstrti svetniki, nasledniki prastarih slovenskih bogov. Kipi so sredi 18. stoletja prišli iz Polhovega Gradca, iz znane Facijeve rezbarske delavnice, medtem ko gotski mojster fresk ni znan, saj so njegove umetnine odkrite le napol. Restavratorji so ob njihovem odkrivanju zadeli ob težavo. Nekatere stene so namreč poslikane z dvema slojema fresk. Spodnji sloj je, kaže, ravno tako kakovosten kot zgornji. Ločiti fresko od freske bi bilo podobno kirurški operaciji pri ločevanju siamskih dvojčkov, zahtevalo bi veliko časa, potrpežljivosti, znanja, veččin in denarja; pa tudi širokosrčnega sprejemanja prastarosti v sedanjost in prihodnost. Vsaka nestrpnost se maščuje, prav kakor tistemu hudemu babšetu, ki se je upiralo na Koreno prinašati hrano graditeljem cerkve. Kamnito podobo njene glave je še danes mogoče videti kot konzolo pod enim od stropnih reber v prezbiteriju. Bi mi, sodobniki, bili radi tako skremženi, kot je ta nesrečnica pod svodom, prepredenim z gotskim rebrovjem? Zanamcem v zabavo?

Skremžena ženska v konzoli gotskega opornika v korenski cerkvi

